

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/213/2017
Identifikačné číslo spisu:	8714210066
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:8714210066.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti Q., narodeného XX. N. XXXX a H., narodenú X. Z. XXXX, obe bývajúce u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad, so sídlom v Poprade, Hraničná 667/13, deti rodičov: matky F., bývajúcej v E., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Budziková & JUDr. Dachová, s.r.o., so sídlom v Poprade, Nám. sv. Egídia 41/95, IČO: 47 257 113, a otca F., bývajúceho v G. zastúpeného JUDr. Jozefom Dobrovičom, advokátom so sídlom v Bratislave, Šumavská 3, o úpravu rodičovských práv a povinností, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 15 P 227/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. februára 2017 sp. zn. 3 CoP 29/2016, 3 CoP 30/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. júna 2016 č. k. 15 P 227/2014-353: a/ maloleté deti Q. zveril do výchovnej starostlivosti matky, b/ otca zaviazal prispievať na výživu maloletého Q. sumou 120 € a na výživu malotej H. sumou 100 € mesačne počnúc dňom právoplatnosti rozsudku, so splatnosťou vždy do 15-teho dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky, c/ upravil styk otca s maloletými deťmi spôsobom špecifikovaným v rozsudku, d/ návrh otca na nariadenie striedavej starostlivosti zamietol, e/ návrh otca na spojenie vecí pod spisovými značkami 15 P 227/2014, 14 P 78/2016 a 15 P 79/2016 zamietol, f/ návrh otca na prenesenie príslušnosti na Okresný súd Bratislava I zamietol, g/ rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Doplniacím rozsudkom zo 17. júna 2016 č. k. 15 P 227/2014-363 súd prvej inštancie uložil otcovi povinnosť uhradiť trovy štátu vo výške 777,68 € na účet tamojšieho súdu do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolania otca rozsudkom z 23. februára 2017 sp. zn. 3 CoP 29/2016, 3 CoP 30/2016: a/ potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplniacím rozsudkom s výnimkou výroku, ktorým súd návrh otca na spojenie vecí zamietol, b/ odmietol

odvolanie otca proti výroku o zamietnutí návrhu na spojenie vecí, c/ dal podnet súdu prvej inštancie na postup podľa § 37 ods. 2 písm. d/ Zákona o rodine spočívajúci v uložení výchovného opatrenia rodičom podrobiť sa odbornému poradenstvu za účelom zlepšenia vzájomnej komunikácie medzi rodičmi.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie, v ktorom žiadal napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Predovšetkým namietal, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (§ 420 písm. e/ C.s.p.). V tejto súvislosti poukazoval na § 88 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a skutočnosť, že maloleté deti mali v rozhodnom čase trvalé bydlisko v Bratislave, v obvode Okresného súdu Bratislava I. Napriek tomu, že adresa trvalého pobytu detí má len podporný charakter ohľadom určenia ich bydliska, mal za to, že v predmetnom prípade nemožno vysloviť záver, že deti mali v čase rozhodnom pre skúmanie miestnej príslušnosti bydlisko určené na základe dohody rodičov v E., teda v obvode Okresného súdu Poprad. Jeho mailové podanie, na ktoré súd odkázal, konkrétne časť textu: „nesúhlasím s pôvodnou dohodou, že budeš niekoľko mesiacov prebývať s deťmi v E.“ nebolo možné považovať za preukázanie skutočnosti, že medzi ním a matkou došlo k dohode o bydlisku detí, keďže v danom prípade sa nezmenila adresa bydliska detí, išlo len o dohodu o dlhodobejšej návšteve detí u rodičov matky. Práve fakt, že matka sama zapísala deťom trvalý pobyt v G., dokazuje, že táto evidencia trvalého pobytu detí bola výsledkom jedinej existujúcej dohody rodičov o bydlisku detí. Tvrdenie odvolacieho súdu, že nenamietal miestnu príslušnosť, označil za nepravdivú. Zdôraznil, že miestnu príslušnosť namietal na pojednávaní uskutočnenom 28. novembra 2014, pričom išlo o prvý úkon, ktorý mu v konaní patrilo. Poukazoval i na procesné pochybenia v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 1 P 124/2014, v ktorom mu nebolo zaslané oznámenie o postúpení veci Okresnému súdu Poprad a tento súd mu následne nedoručil uznesenie o ustanovení kolízneho opatrovníka. Ďalej namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., ktorú vzhliadol jednak v tom, že súd prvej inštancie nevyhovel jeho návrhu na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku z odboru detská psychológia, ktorý mal zabezpečiť rozhodovanie na základe aktuálnych informácií, čím nebol vykonaný dôkaz, ktorého vykonanie bolo nevyhnutné na rozhodnutie vo veci, a taktiež v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa riadne nevysporiadal s doplneniami jeho dovolania. Napokon uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., tvrdiac, že došlo k porušeniu § 24 ods. 4 zákona o rodine, lebo deti boli zverené do starostlivosti rodiča, ktorý nemá schopnosť dohodnúť sa s druhým rodičom ohľadom starostlivosti o deti, nakoľko matka bezdôvodne odmietla dve mediácie iniciované z jeho strany.

4. Konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je mimosporovým konaním, na ktoré sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej tiež „C.m.p.“). Keďže C.m.p. okrem § 77 (v zmysle ktorého dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu) neobsahuje ďalšiu osobitnú úpravu odvolacieho konania použiteľnú vo veciach úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, so zreteľom na § 2 ods. 1 C.m.p. bolo potrebné na dovolacie konanie v posudzovanej veci subsidiárne aplikovať ustanovenia C.s.p. (najmä jeho §§ 419 až 457).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpený advokátom, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či je dovolanie procesne prípustné. Neprihliadal pri tom na doplnenia dovolania č. 1 až č. 6, nakoľko boli podané po uplynutí lehoty na podanie odvolania (§ 434 C.s.p.) a v rozpore s ustanovením § 429 ods. 1 C.s.p. neboli spísané advokátom, ale samotným otcom maloletých detí.

6. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. Podľa § 420 C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania z § 420 písm. e/, f/ C.s.p. a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

10. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení C.s.p. bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 C.s.p. je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C.s.p., c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ C.s.p., dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

11. Trojčlenný senát 1 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania otca len podľa ustanovenia § 420 písm. e/ C.s.p. (nezaoberal sa teda prípustnosťou jeho dovolania z hľadiska § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.).

12. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p., je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 C.s.p., dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ C.s.p. pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ C.s.p. irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

13. Z obsahu dovolania otca je zrejmé, že ním napadá rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu. Za rozhodnutie vo veci samej však v danom prípade možno považovať len tú časť potvrdzujúceho výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorá sa týka úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, t. j. ich zverenia do výchovnej starostlivosti matky, určenia výživného, úpravy styku a zamietnutia návrhu otca na nariadenie striedavej osobnej starostlivosti. Zvyšná časť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu týkajúca sa návrhov otca na spojenie vecí a na prenesenie príslušnosti, ďalej trov konania účastníkov a štátu, ako aj podnetu odvolacieho súdu na postup súdu prvej inštancie podľa § 37 ods. 2 zákona o rodine už takúto povahu nemá, nakoľko sa jedná výlučne o rozhodnutia procesného charakteru.

14. Vzhľadom na to, že zákonodarca v § 420 C.s.p. rozlišuje rozhodnutia vo veci samej a rozhodnutia,

ktorými sa konanie končí, v kontexte tohto ustanovenia je treba pod „rozhodnutím, ktorým sa konanie končí“ rozumieť len také rozhodnutie odvolacieho súdu, v dôsledku ktorého sa skončí samotné konanie o veci (v mimosporovom konaní vymedzenej buď návrhom na začatie konania, alebo uznesením o jeho začatí bez návrhu) a to bez toho, aby došlo k jej vecnému prejednaniu na odvolacom súde. Keďže v posudzovanej veci odvolací súd napadnutým rozhodnutím rozhodol aj vo veci samej, o takýto prípad nemohlo ísť.

15. So zreteľom na uvedené, najvyšší súd dovolanie otca smerujúce proti časti rozsudku odvolacieho súdu majúcej len procesný charakter bez ďalšieho ako neprípustné odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.) a existenciu vady v zmysle § 420 písm. e/ C.s.p. skúmal len vo vzťahu k tej časti napadnutého rozsudku, ktorou bolo rozhodnuté vo veci samej.

16. Otec v dovolaní namietal, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd (§ 420 písm. e/ C.s.p.), lebo na konanie bol vzhľadom na bydlisko maloletých detí v G., miestne príslušný Okresný súd Bratislava I a nie Okresný súd Poprad.

17. Nesprávne obsadeným súdom (§ 420 písm. e/ C.s.p.) je súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami upravujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má určitú vec prejsť a o nej rozhodnúť. Súdom treba považovať za nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca (porovnaj tiež nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 5. novembra 2008 sp. zn. II. ÚS 136/08). Zákonným sudcom (čl. 48. ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) je sudca určený v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu. Nevyhnutným predpokladom toho, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je preto rozhodovanie o jeho veci súdom, ktorý je podľa zákona na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný.

18. Podľa § 88 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (v znení účinnom do 30. júna 2016) namiesto všeobecného súdu odporcu je na konanie príslušný súd, v obvode ktorého má maloletý na základe dohody rodičov alebo rozhodnutia súdu, prípadne iných rozhodujúcich skutočností svoje bydlisko, ak ide o vec starostlivosti o maloletých, konanie o osvojiteľnosti, o osvojenie alebo o povolenie uzavrieť manželstvo maloletému.

19. V okolnostiach daného prípadu bolo pre správne určenie miestnej príslušnosti súdu rozhodujúce zistenie dohodou rodičov určeného bydliska maloletých detí v čase začatia konania, t. j. 28. augusta 2014. Ako správne uviedol už súd prvej inštancie vo svojom rozsudku, matka v návrhu na začatie konania deklarovala, že spolu s maloletými deťmi býva od mája 2014 u rodičov v E., s perspektívou ďalšieho zotrvania na tejto adrese. Samotný otec v e-mailovom podaní z 23. augusta 2014 (č. l. 27 spisu) formuloval svoj nesúhlas s pôvodnou dohodou, že matka bude niekoľko mesiacov prebývať s deťmi v E., z čoho je zjavné, že na tomto pobyte sa rodičia maloletých detí dohodli. Aj na pojednávaní pred súdom prvej inštancie uskutočnenom 28. novembra 2014 (č. l. 36 spisu) otec uviedol, že po tom, čo mu skončila rodičovská dovolenka, z dôvodu zabezpečenia lepšej starostlivosti o deti súhlasil s tým, aby matka spolu s maloletými deťmi odišla do E. k rodičom, kam by ich chodil navštevovať. Je síce pravdou, že maloleté deti mali prihlásený trvalý pobyt v G., ako však uvádza v dovolaní aj sám otec, táto evidencia má pre určenie ich bydliska len podporný charakter. Rozhodujúce je to, kde deti v skutočnosti žijú, pričom z obsahu spisu je zrejmé, že na adrese trvalého pobytu sa nezdržiavali. Vychádzajúc z uvedeného sa najvyšší súd stotožňuje so závermi oboch nižších súdov, že bydliskom maloletých detí v čase začatia konania určeným na základe dohody rodičov bola E., čo zároveň znamená, že miestne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie tejto veci bol Okresný súd Poprad.

20. Už len pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že hoci otec na vyššie spomenutom pojednávaní súdu prvej inštancie vyslovil, že deti nemajú bydlisko v E., ale v G. tento jeho prejav nebolo možné posúdiť ako námietku nedostatku miestnej príslušnosti vo veci konajúceho súdu, ale len ako nesúhlas s tvrdeniami matky uvedenými v návrhu. Na uvedenom pojednávaní totiž vôbec nežiadal, aby vo veci konal iný okresný súd. Vo svojom neskoršom podaní z 25. apríla 2016 (č. l. 249 - 250 spisu) dokonca sám priznal, že v konaní námietku miestnej príslušnosti včas nevzniesol a neskôr mu jej vznesenie právny poriadok neumožňoval, v dôsledku čoho podal návrh na prenesenie príslušnosti na Okresný súd

Bratislava I.

21. Vzhľadom na to, že otec maloletých detí neopodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu existenciu vady v zmysle § 420 písm. e/ C.s.p., najvyšší súd jeho dovolanie aj vo zvyšnej časti ako procesne neprípustné odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

22. Najvyšší súd o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 C.m.p. a § 451 ods. 3 C.s.p.

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.